

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 18.

Az angol házszabály.

A képviselőházban többször történt már a házszabályrevízió tárgyalása óta az angol parlamentre hivatkozás s a miniszterelnök is nem egy ízben előszere-ttel hangsúlyozta, hogy Angliában a házszabály revízió keresztülvitetett s hogy nálunk is nagy szükség van erre.

Bármily előkelő helyről jön is az angol házszabályrevízióra tett hivatkozás, de magyar nézpontról tekintve nem állja meg a kritikát, mert annak átültetése sok veszélyt hord már csirájában is; s Angliában sem a magyar viszonyokra alkalmazható körülmények hozták létre.

A megtépett, földre sujtott szerencsétlen Irland a több százados nyomás alól szabadulni vágyva mikor képviselőinek száma nyolczvanra emelkedett hathatósan szállott sikra rég elvesztett jogainak visszavívására s a párt a lángeszű Parnell vezérére alátámasztotta céljának elérésére hosszú időn át sikeresen használta az obstrukció minden eszközét.

E helyzetből kifolyólag az angoloknak választaniok kellett a parlamenti szólás-szabadság korlátlanúsága és állami összérdekük biztosítása között. Tudvalevő, hogy ez utóbbit választották s a kormány-nyal összefogott ellenzék karhatalommal vezettette ki az obstrukciókat. Fensőbb-ségeik tudatában pedig ily inparlamentá-

ris eljárás után egyhangulag fogadta el a házszabályrevíziót, amelyet ők maguk is *guillotinnak* hívnak s mely a mester-ségesen meghosszabbított vitákat elvégia beszünteti.

Az angol nemzetre e parlamenti meg-szorítás nincs káros visszahatással, de a mi függő helyzetünkben nem lenne-e va-lóságos guillotine?

Az angol nemzet önálló s a magyar allamnál százszorta nagyobb területen független souverainitása gyakorlásában. Maga az angol parlament pedig valóságos hatalom, melynek kezében összpontosulnak a főhatalom szervei, a közkor-mányzat legapróbb részletétől kezdve föl az udvartartásig. A hadseregnek az angol parlament parancsol s kivánságához a kormány is alkalmazkodni kénytelen, mert ellenesetben úgy elsőpörné mint for-gószél a falevelet.

Sem a magyar nemzetről, sem a par-lamentről ezeket el nem mondhatjuk; mert a magyar nemzet csak részben ön-álló, a hivatalos apparatus segélyével megválasztott parlamenti többség a kor-mány akaratának végrehajtója, a kormány pedig Bécs kivánságát respektálni kény-telen s így az ellenőrzés szerepére utalt ellen-zék, ha szabadszólási jogától is meg lesz fosztva: képviselői joga is illuzioriusává válik.

A szólásszabadság korlátozásának ru-gója nálunk is hatalmi kérdés, csak hogy nem a souverain magyar államiság erős-bítésére irányuló.

Mert a mumusnak előtérbe tolt nem-zetiségi törekvések még nem szolgálta-nak elegendő érvet a házszabályreformra, miután a mi képviselőházunk öt nemze-tiségi képviselőtől eitekintve a nemzeti-ségi törekvésektől távol áll, jól tudva, hogy egy jogállamot minden történetialap hiányában szétdarabolni avagy abban a kü-lönböző nyelvek szerint határt vonni nem le-het, sőt ennek kísérlete sem lenne tanácsos.

De az ellenzék legutóbbi obstrukciója sem szolgálhatna saját jól felfogott állami összérdekünket tekintve indító okul a házszabályrevízióra, mert az obstrukció arra irányult, hogy elvesztett jogokat sze-rezzen vissza, nemzeti vívmányokat léte-sítsen éhezért jogától elűzni, szólásszabadsá-gától megfosztani nem lehet, nem szabad.

Bármint forduljon azonban a koczka, ha majd lezajlik a pártszenvédegy, a ha-talom megtartásának, minden áron való érvényesítésének vágya el fog csendesülni a higgadtan ítélő bíró bizonynyal annak ad igazságot ki jogot védett és nem an-nak ki jogot elvenni akart.

Udvardy József.

Tisza terve.

Bécsből jelenti tudósítónk, hogy a *„Neue Freie Presse”* nyíltan újságolja, hogy gróf Tisza István minden áron keresztül fogja vinni tervét *máról holnapra virradóra*, de legkésőbb holnap. E hír annyival érdekesebb, mert a nevezett bécsi lap értesülései köztudomás szerint a ma-gyar kormányköréből erednek.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Emlékezés . . .

Irta: Várady István.

Volt egyszer, hol nem volt . . . volt egy ifju bánatos király. Az egyik szeme sirt, a má-sik nevetett. A bajor hegyek közt megismert egy fejedelmi nőt, aki kerülte a zajt, aki a nagy világ zajából csak az erdő zugást s a hegyi patakok csörgését ismerte; — aki nem szerette a csillárok lángjának, a kirakott gyön-gyöknek, a csillogó gyémántok ékességeinek fényét, mert a fényből csak a ragyogó nap-sugarat, a pirkadó hajnalt élvezte. Ha öröme volt elmondta a falevelnek, ha bánata volt el-sirta a nyíló kis virágnak. Nem gyönyörködött a világ látványosságában, amiket az emberi agyafurt elme hozott létre, de gyönyörködött a természet örökszép alkotásaiban.

Hallgatta a legszebb zenét, a falevelek su-sogását, az erdők szárnyas dalosának búvós énekét, csodálta a képet, mit a hegy, völgy s csörgedező patakok alkottak. Hiszen olyan na-gyon szerette a természetet. Szerette a messze terjedő rónaságot, az éjig magasló csucscokat, a hullámzó tengert, a melynek zajgása, hatalma kevés volt, később fájdalomainak enyhítésére.

. . . Az ifju király elhozta Bajorországból, elhozta erdőkoszorúta idegen országba, a melynek a nyelvét akkor még nem ismerte. De a szive, a lelke már értett minket, a miénk volt osztatlan, egészen.

. . . A király egyik szeme sirt. Sötét fel-hők tornyosultak az égboltozaton. Villámok czi-káztak . . .

S mi olyan elhagyottak voltunk. E vé-szes időkben, mikor a poroszok puskáikat ro-pogtatták északról, az olaszok harci dalai zeng-tek délről, közénk jött . . .

Mennyire szeretett minket. Aztán azt mondta királyi férjének:

— Hódítsuk meg ezt a nemzetet szere-tettel.

És úgy lett.

. . . A király másik szeme nevetett. Fel-séges neje közbenjárására kiderült az égbolto-zat, főlészáradt a könnyektől áztatott föld s el-oszlott a bánat.

A bécsi kapuczinus templomban egy fér-fiu zokog a térdeplőn. Egy férfiú ősz hajfűr-tökkel. A koronás király. Csatoljuk az Ő táj-dalmához a miénket, hogy enyhítsuk amazt.

. . . Elhervadt a bajor hegyek királyi vi-rága, de virágot plántált a mi szivünkbe. Ezt a virágot őrizzük, ápoljuk hiven, hiszen ez a virág: a szeretet az uralkodó és a nemzet között.

És — valahányszor elkövetkezik az ősz, a mikor a falevelek sárgulnak, hullanak . . . szenteljünk egy pillanatot az Ő emlékének, egyesítsen bennünket a hála és kegyelet, mert az ő nemes lelke megérzi a mi szivünk dob-banását még ott — a tulvilágban is . . .

Emlékezzünk . . .

Leszámolás.

Irta: Hantke Emil.

A vakációját Tófüreden akarta Hegyi Elemér eltölteni. Csak úgy csendben, nem érintkezve senkivel, félrevonulva mindentől és mindenkitől. Egyedül, hogy magát felfrissítse, és amint csendes magánosságban ott sétál maga a természet ő i szépségei közt, lelke be-teljék annak csodálatosságával és megerősödék általa egy szebb és boldogabb jövő reményébe vetett hite.

A mint elrendezkedett és kipihente magát, rögtön megakart kezdeni rendes mindennapi sétáját. Elindult tehát az Avas hegyre vezető szép sétatton.

A merre csak ment, mindenütt pihenőt tartó, előtte teljesen ismeretlen társaságokkal találkozott. És a mint egyik-másik társaságban észrevette, hogy fiatal ember kedveskedik fiatal leánynak, vagy éppen meghitt, bizalmas beszélgetésbe merülve mennek előre, olyan jól eső érzés hatotta által, hogy nem soká ő is hasonló kedves körülmények közt fog majd az ő imádott Clarisséjának minden mozdulatára figyelni.

A viszontlátás minden eshető örömein el-tűnődve, már egész felért a hegytetőre, mikor a legutolsó padon ülve két hölgyet pillant meg. Már messziről ösmerősöknek tűnt fel előtte és csak mikor egészen közel ért, akkor rettent meg a találkozástól.

Majorosék voltak. Az asszony és a leánya

Bizalmatlanság az elnöknek.

A koalíciós ellenzék manifesztumot adott be, amelyben bizalmatlanságot szavaznak neki tapasztalt pártoskodása miatt. A manifesztumot *Mezőssy Béla* fogalmazta s így szól:

Alkotmányunk szerint a magyar képviselőház elnökének állása oly közjogi méltóság, amely az összes pártok felett áll, azzal a hivatással, hogy szigorú végrehajtója legyen és maradjon a magyar képviselőház tanácskozási rendjét magában foglaló szabályok összeségének.

A nyugodt és békés parlamenti munkálkodásunk és egyáltalán a parlamenti rendnek alapfeltétele az, hogy a képviselőház minden egyes tagjának lelkében megmáshatatlanul verjen gyökeret az a tudat, hogy a Ház tanácskozási vezető elnök az erkölcsi függetlenségnek azzal a teljességével rendelkezik, amely képessé teszi őt arra, hogy minden a többség önkénykedése, vagy a kisebbség elkeseredése nyomán feltámadó befolyásolási törekvéseknek a leghatározottabb mértékben ellenálljon.

Csak akkor méltó a képviselőház elnöke arra a díszes polczra, melyet betölt és csak ez esetben felel meg azon rendeltetésnek, hogy kiváló fontosságú állásában biztos kezekkel vezérelhesse a Ház tanácskozási és ezen igazságossága pártatlansága, mértéklete és higgadt-sága folytán rendelkezessék a tekintélynek azzal a mértékével, amelylyel a zivataros nehéz időkben is megtartsa a biztos utat, a melyen a nemzeti törvényhozásnak szükségszerűleg haladnia kell.

Ezt a tekintélyt azonban egyedül a hatalom senkinek sem adhatja meg. Ennek elnyerését a nemzetének alkotmányához való tántoríthatatlan kitartás, a Ház tanácskozási szabályaihoz és azok rendelkezéseikhez törhetetlen hűséggel való ragaszkodás biztosíthatja csupán. Mert ha az elnök a pártok feletti állásából leszáll és eszközül adja oda magát bármely a Ház tanácskozási szabályaival ellentétes rendelkezések keresztülviteléhez.

Ugy elvesztette az erkölcsi alapot, amelynek érintetlenségén és tisztaságán hatalma, tekintélye nyugodott és minden elfogulatlanul gondolkodó állampolgár szemében továbbra nem mint a nemzet alkotmányának és jogainak őre szerepel, hanem a változó hatalom eszközévé válik, aki nem képes többé biztosítani állása számára azt a tiszteletet, amely közjogi méltóságánál fogva minden körülmények között megilletné.

A házszabályok 203. §-a értelmében a kép-

viselőház megállapította tanácskozási rendjét a képen, hogy a Ház ülése mindennap délelőtt 10 órától délután 2 óráig terjed. Ugyanezen szakasz harmadik bekezdése értelmében a képviselőház ekként meghatározott ülése idejének meghosszabbítása egy órai időnél többre nem terjedhet és ezen meghosszabbítása csak egyes törvényjavaslat, vagy a költségvetés letárgyalására határozható el.

Igy tehát a gróf Tisza István képviselő urnak folyó évi november 17-én benyújtott azon indítványa, hogy a tárgyalási idő délután 4 órától 9 óráig — tehát öt órával — habár egy ugyanazon napon tartandó második ülés érve alatt is meghosszabbítottassék: határozottan egy általuk idézett házszabály szakasz rendelkezéseibe ütközik. A házszabálynak ily világos és minden félremagyarázást kizáró intézkedései dacára is Perczel Dezső képviselőházi elnök ur gróf Tisza Istvánnak ezen nyilván a házszabályok megsértését tartalmazó indítványát — bár az sem nem törvényjavaslat, sem nem költségvetés — az eldöntésnek ezen útjára terelte, a mely módon csupán a 203. §. rendelkezéseinek megfelelő indítványok felett lehet dönteni és az által egy a Ház szabályaival homlok egyenest ellenkező határozat létrejövételének lehetőségét készítette elő, egyuttal annak is útját vágta, hogy a benyújtott indítvány oly módon tárgyalassék, a mint azt a házszabályok világos rendelkezései a leghatározottabban előírják.

Ezen magatartásával Perczel Dezső elnök ur nemcsak hogy a házszabályok öreként nem jelentkezett és elnöki pártatlan kötelességét nem teljesítette, de sőt ellenkezőleg készségesen vállalkozott a kormány elnökének kívánságára a kisebbség jogai érvényesítésének meghíusítására.

És ámbár igaz az, hogy minden jogtalan tettért, az erőszak minden következményeiért, melyet akár egy kormány, akár a képviselőház elnöke, akár más közjogi méltóság elkövet első sorban a törvényellenes cselekmény elkövetője a felelős: de elvitázhatatlan tény, hogy az erőszak ténye megrendíti az állampolgárok hitét a törvények biztonságában, ami végső következményeiben az alkotmány összes tényezőinek állására káros befolyással lehet.

Kormánycsinyt, vagy elnöki erőszakot, vagy épenséggel a kettőnek találkozását legkevésbé sem fogadhatja el az ellenzék a házszabályok megváltoztatásának szülő forrásaul.

Az ily módon, az ily eszközökkel jogtalan és törvénytelen formában létrejött házszabályok előtt meg nem hajlunk soha! Mert az erőszak:

jogot nem teremthet és az így létrejött házszabály a jövő békés munkálkodásának alapját nem képezheti.

Ez okokból kifolyólag mondja ki a Ház határozatilag, hogy Perczel Dezső elnök ur erőszakos és házszabályellenes magatartásával magát a bizalomra érdemtelenné tette.

Ezen meggyőződésünket aláírásunkkal bizonyítjuk, és kérjük annak a Ház határozattá emelését.

Száznál több aláírás, az összes ellenzéki pártokból.

A tegnapi tüntetés.

Ausztriában nagyszámu ellenségeink különösen itélik meg a helyzetet, és a tegnapi tüntetésre azt mondják, igen helyes volt a magyarokkal szemben eddig is bizalmatlankodni, és végzeteljesnek mondják azt az engedékeny politikát, a mely Tisza Istvánnak lehetővé tette az oly viszonyok megszerzését, amely által Magyarország önállósága fokokként mindjobban érvényesül.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 18.

Elnök: Perczel Dezső.

Napirend előtt

Justh Gyula: A miniszterelnöknek azzal az állításával szemben, hogy a párhuzamos üléseket egyszer már megengedhetőknek tartotta a képviselőház, hivatkozik a Háznak a múlt év december hó 7-én egyhangulag hozott határozatára, amely szerint a párhuzamos ülések ügyében hozott korábbi határozat precedens nem lehet.

A jogtalanság különben sem tekinthető soha jogforrásnak. Minden határozat, mely a házszabályokkal ellentétes, semmis, az ily határozatok senkit sem köteleznek. (Taps a baloldalon.)

Tisza István gróf: A ki maga akarja a házszabályokat értelmezni, s nem hajlik meg az illetékes faktornak, az egyszerűen fellázad a törvényes rend ellen. (Élénk helyeslés jobbról.)

Felkiáltások balról: Ezt már sokszor hallottuk!

Tisza István gróf: A múlt évben csak a parallel üléseket megszüntető határozatra mon-

Miczi. Miczi, akivel még tán egy éve sincs, hogy majdnem jegybe volt Hegyi. Kellemetlenül hatott hát roppant Hegyire ez a találkozás. Szerette volna, ha észrevétlenül vissza tudott volna fordulni, de nem lehetett, mert Majorosék is felismerték és ők is meglepetve, szinte izgatott kíváncsisággal várták, hogy megszólítsa őket.

Beszédbe keveredett hát velük. Csak úgy kimerően, mint egy rendes ismerőssel, kerülve minden hangulatos vonatkozást vagy czélzást a multra. Így tudta meg, hogy ők már egy hete itt vannak és még egy pár hétig szándékuk itt maradni, és hogy nagyon jól érzik és találják magukat. (Ilyen körülmények közt ez így is szokott lenni.)

Hegyinek már ekkor feltűnt, hogy míg az anya tulságos bőbeszédű és szinte maga szórozta tja őket, Miczi feltűnően szótalan és levert. Lehet, hogy mással szemben nem lett volna annyira közönyös, de most szinte megragadta a bőbeszédű mama által felszínre vetett témákat és beszélgetek, pletykáltak össze-vissza mindenkiről, mintha Miczi ott sem lett volna. Látta, hogy ez rosszul esik, hogy fáj a lánynak, de jól esett ez neki. Nem bosszúból, hanem hogy oly hidegen tudja magát viselni vele szemben, mintha köztük sohse történt volna semmi sem.

Ebéd után a mama elkezdett a többi aszszonyokkal tracscolni, Hegyi bement a társalgó

terembe és lapot olvasott. Miczi pedig leült a zongorához játszani. Nosza a többi lányoknak sem kellett több. Mind be akarta mutatni művészetét és egyik a másik után ült le a zongorához.

Miczi elég kedvetlenül lapot keresett, hogy olvasson ő is, de a mit keresett, az ott feküdt Hegyi előtt levő asztalon. Unottan megy érte és egész megszokottan kérdi:

— Pardon! Szabad?

— Oh kérem tessék!

— Hát mondja csak Hegyi, más mondani valója nincs?

— Más mondani valóm? Nem értem egész jól a kérdést, azért, azért nem is felelek rá.

— Nem érti? . . . Tudja mit, szakítson egy kis időt és üljön közelebb, szeretnék magával diskurálni.

— Parancsoljon!

— Mondja Hegyi, hát hogy van, miért nem láttuk már olyan régen, és miért nem jött hozzánk már mióta?

— Miczi! Ismerhet jól, én is ismerem magukat és ebből kifolyólag kérem, hogy legyen óvatos és ne nagyon kérdezzesse, mért nem járok magukhoz. Mert nem oktatásképp mondom, ámbár annak is veheti, hogy éppen magának nem szabad ezt tőlem kérdezni.

— Igazsága van! Nem voltam óvatos. Azt hittem, hogy avval a Hegyivel beszélék, akivel

tavaly husvétkor, ott nálunk . . . négyszemközt beszélgettünk.

— Miczi! A miket mond, arra következtetnek, hogy mindenáron a multat akarja felbolygatni. Vigyázzon és kérem, hogy hagyjuk el ezt a témát. Hogy ez az állapot megtörtént, amelyben most vagyunk, nem én vagyok az oka. Tehát ha maga követeli, hogy erről beszéljünk, akkor nem én jártam rosszul . . . lássa már is kiméletlen vagyok, de hiába, azért mondom, hogy hagyjuk abba, mert itt lehetetlen kiméletlennek, itt lehetetlen egymás érzékenységére figyelemmel lenni.

— Nem bánom, csak folytassuk . . . ott . . . ahol elhagytuk . . .

— Ahol elhagytuk?

— Vagyis, a hol maga elhagyott bennünket. Maga, aki eltekintve attól, hogy velem milyen bizalmas viszonyban volt, az egész családnak kedvelt, meghitt emberének, szinte családtagjának tűnt fel.

— Remélem, nem vették észre, hogy visszaéltem bizalmukkal.

— Avval nem, de csunyan tönkre tette azon reményeinket, a miket éppen maga a viselkedésével oltott belénk.

— A reményeikkel? . . . Hát mondja csak, hogy van avval a mérnökkel?

— Engedjen meg, de ez már vaskos kiméletlenség . . .

— Bocsánat, de ezt szóvá kell tenni. Mert

dotta, hogy az precedens nem lehet. Csak az eltörlés nem lehet precedens, de a párhuzamos ülések elrendelése lehet precedens. Ezt az igazságot semmitéle rabulisztikával elcsavarni nem lehet. (Tetszés és éljenzés a jobboldalon.)

Apponyi a parallel ülésről.

Apponyi Albert gróf: A dolog legalább is úgy áll, hogy a Ház nem látott világosan akkor, mikor a múlt évben a precedens ügyét tárgyalta, mert másként az ellenzék nem vonta volna vissza a maga határozati javaslatát. Ha pedig nem látott világosan ez ügyben a Ház, akkor az eset precedens már nem lehet. A precedensre való hivatkozás különben sem ér semmit, ha oly határozatra vonatkozik, amely ugysem lépett soha érvénybe.

A precedensre való hivatkozásnak különben is első feltétele, hogy az eset, amelyre hivatkoznak a szóban forgó esettel teljesen azonos legyen.

A múlt évben pedig egy törvényjavaslatról volt szó, most meg egy indítványról. Egy indítvány tárgyalásakor még csak egy órával sem lehet meghosszabbítani az üléseket, mert a házszabály ezt csak törvényjavaslatok tárgyalásánál engedélyezte meg.

Már maga ez az egy körülmény is kétségtelenül bizonyítja, hogy a jelen esetben párhuzamos üléseket tartani nem lehet. A tervezett házszabálysértés annyival is inkább veszedelmes, mert a most napirenden levő esetben egész sereg házszabálysértés lenne a következőkben.

Mindnyájunknak közös álláspontja, hogy a mi különös viszonyaink között szükség lehet arra, hogy a kisebbségnek ellenálló ereje legyen, az alkotmány védelme érdekében. Ezt mindnyájan valljuk.

Dániel Ernő: Én nem. (Zaj)

Apponyi Albert gróf: Ez már a dolgok újabb fejleménye mindenestre elszigetelt álláspont mely ellenkezik a miniszterelnök mindennapi nyilatkozataival. Ha a kisebbségi ellenállás lehetőségét fenn kell tartani, akkor a most tervezett házszabályreformmal miért hívják föl egy későbbi esetleg nemzetellenes kormány figyelmét arra, hogy a házszabály, amint kényelmetlenné válik, félretolható? A szózó álláslogikájára azt mondta a miniszterelnök a minap, hogy veszedelmes ténnyé lépett; ennek teljes tudatában van, de tudja azt is, hogy ha most a miniszterelnök terve sikerül, akkor minden garancia, mely az új házszabályokban esetleg még benne maradna, mit sem ér, mert attól is sikeresen meg lehet szabadulni s az emberek

ebbe némi láрма után belenyugodnak. Ha a miniszterelnök terve most sikerül, akkor ezzel minden nemzetellenes kormány akciója számára megcsináljuk a skémát. (Taps és éljenzés a baloldalon.)

Holló Lajos: Azt fejtegeti, hogy a múlt decemberi megállapodás kizárja azt, hogy a párhuzamos ülésre vonatkozó tavalyi határozat precedens legyen.

Rakovszky a királyi esküről.

Rakovszky István: Felháborodik azon, hogy a házszabályok ellen az a fiatal ember intéz támadást, aki álarczba bujva csunya intrikával buktatta meg elődjét akkor, mikor még a háta mögött ült és tapsolt neki. A szabadelvűpárt még tapsolt Széll Kálmánnak, mikor Tisza még szöveget akart Lukács pénzügyminiszterrel és megkérdezte, hogy akar-e helyet foglalni abban a kabinetben, amelyet ő szándékozik alakítani. Mondja meg a pénzügyminiszter, hogy ez igaz-e? (Zaj.) A házszabályoknak az elnök az őre, ha van az elnöknek herosztratoszi bátorsága, akkor most álljon be czinkostársnak a miniszterelnökhöz. (Taps a baloldalon.) A király megesküdött rá, hogy megfogja tartani a törvényeket, most mikor folyton sértik a törvényeket, várjuk, mikor érvényesül a királyi eskü?

Felkiáltások jobbról: Milyen 48-as!

Rakovszky István: Ha önök folytatják azt a munkájukat, akkor nem 48-asok lesznek, hanem forradalmárok! (Taps.) Kérde az elnököt, hogy a házszabályokba ütközönek tartja-e a párhuzamos ülésekre vonatkozó indítványt?

Perczel elnök: Nem tartom annak, ez az indítvány megfér a házszabályokkal.

Felkiáltások balról: Czinkos! Czinkos!

A szabadelvűpárt kivonul.

Hock János jelentkezik szólásra, mire a miniszterelnök a szabadelvűpárt nagy részével együtt kivonul a teremből. Szerinte nincs értelme annak, hogy a kisebbség a házszabályokra hivatkozik, ha a többség már kijelentette, hogy a házszabályokat nem fogja megtartani. Komolyan figyelmezteti az elnököt . . .

Olay Lajos: Már nem elnök: Gaz czinkos. Nem Perczel, hanem Bonyhádi. (Zaj.)

Hock János: Figyelmezteti az elnököt saját méltósága érdekében, hogy elődei mily pártatlanok voltak, s mily tiszteletben részesültek.

Eitner Zsigmond: Az elnök 12.000 forintért sokat eltűr. (?)

Hock János: Ha a nemzeti ellenállás törvény és formák között meg nem nyilatkozhatott, mindig törvénytelen formákban tört ki. A fran-

czia forradalom megindulásakor is csak 30 ember volt az ellenzéken, — az óriási többség azt mondta akkor az ellenzékre, hogy: «Kardot ezekre a gazemberekre!» — és a következő év tavaszán ez a kisebbség elsöpörte a többséget és bekövetkezett az az idő, amelyről mindannyiunknak tudomása van. Nálunk, mikor legutóbb a házszabályokat revizionálni akarták, Tisza Kálmán fölkereste Bánffyt és így szólott hozzá: Most nem az államférfi beszél veled, hanem az apa és kérlek ne hallgass Pista boldonságaira, mivel az ő neve az enyém is, én kérlek, hogy ne fogadd el a terveit. (Nagy zaj a baloldalon.) Széll idejében, 1903 januárban mikor Széll még kormányon volt s Tisza Széll politikájának híve volt itt e Házban, a Házon kívül ellene intrikált. Tisza felkereste Bánffyt s ajánlatot tett neki, hogy buktassák meg együtt Széllt, ami azonban csak úgy lehetséges, hogyha a királynak biztosítékot adnak arra nézve, hogy a házszabályok reviziójával minden obstrukciót és parlamenti lázongást lehetlenné tesznek.

Bethlen gróf: Nem áll!

Hock János: Ön nem tudja a dolgokat, mit beszél! Hivatkozom Lukács miniszterre is, nyilatkozzék ő! Ezt a vakondok munkát oly világosan meglehet konstruálni, hogy nincs intelligens ember, aki meg ne ismerné belőle Tisza alattomoságát.

Bauer Antal: Nem igaz!

A váradi beszéd.

Hock János: Egy nagyváradi beszédben tett ajánlatot az udvarnak Tisza s ezt a beszédet Fehérváry még az nap Bécsbe juttatta. Másnap Lukács miniszter a képviselőház folyosóján biztatta hivatottait, most álljatok talpra, mert különben Tisza intrikája megbuktat bennünket. Tiszát ismerjük értjük, hogy Perczel elnök Tiszának marionettje. (Zajos tetszés balról.)

Elnök Hockot rendreutasítja.

Hock János: Az ellenzék elakarják keseríteni, hogy technikai obstrukcióra bírják és így ellene az erőszakot megokoltnak tüntethessék fel. Hiába hivatkoznak a többség jogaira, ha Bécsből Haynaut küldik ide, a mai választási rendszerrel úgy annak is lesz többsége.

Sándor Pál: Milyen programmal jött be?

Hock János: Én az önálló vámerület programjával, mint ön. De én most is vallom a programomat s kiléptem, mikor Héderváry idejött s amikor Sándor Pál is azt mondotta, hogy ő se tartja Héderváryt korrekt nemzeti politikusnak. De még meggondolandónak tartja a dolgot. (Nagy zaj a baloldalon.) Meg van róla győződve a szózó, hogy az ellenzék tovább

ez a mérnök volt az, aki miatt én megszüntem magukhoz járni. Emlékszik rá, hogy akkor is fürdőben voltunk és egy majálison én mutatam be magának. Maga meg annyira tüntetőleg bánt el vele szemben, hogy az én közellétem magára egész türhetetlennek látszott. Annyira meg tartson engem is érzékenynek, hogy ilyenek után, nem kellemetlenkedem senkinek.

— Lásza Hegyi ebben nincs magának igaza. Ismert és ismer jól már évek óta, sőt tudom azt is, hogy szeretett, arról is megvolt győződve, hogy nem hiába; már pedig én, ha igazán szeretek valakit, egy kis akadálynál, melyet mondjuk egy pillanatnyi hőbortos szélső idézett elő, meg nem rettenek.

— Lehet, hogy maga nem, de én . . . Eh most már kérem, hogy csakugyan hagyjuk abba!

— Nem, most már csak azért is. Mert az a viszony mely nem csak én közttem, de a családunk és maga közt volt, lehetővé teszi, hogy egész nyíltan letárgyaljuk ezt a dolgot. Most bevallottam magának, hogy csak szeszélyből tettem, hogy egy kicsit léltékenynyé tegyem, hogy egy kicsit jobban magamhoz bilincseljem, most bevallom azt is, hogy magának ezt kellett tudnia, maga tudta is ezt, és hogy mégis így bánt el velem, annak nem lehet más oka, minthogy csak . . . Igen, mint hogy csak szaporítsa sikerének a számát.

— Vagy mondja ki őszintén, hogy csak

hazudtam a szerelmet és hogy megcsaltam mindnyájukat.

— Maga mondta!

— Nohát most már hallgasson meg engem . . . Még maga kis tanuló leány volt, mikor már ismertem az egész családjukat. Nem tagadom, szerettem magukhoz járni, mert láttam az érdeknélküli szivességet, azt a megnyerő bánásmódot, melyet velem szemben tanúsítottak. Különösen, mikor árvaságra jutottam esett ez roppantul jól nekem. És még ma is azt mondom, hogy örök hálával tartozom maguknak. Természetes, hogy ezt a szivességet igyekeztem tőlem telhetőleg viszonzni. Hogy mutathattam volna ki ezt másképp, minthogy legtöbbször a házikisasszonynak kedveskedtem. Már akkor észrevettem, hogy ezek a czélnélküli apróságok részemről, joggal táplálhatták magukban azt a reményt, hogy én ezt nem őszinte szeretetből, hanem szerelemből teszem. Ne haragudjék, meg ezen őszinte szavakért, de már akkor is, mikor a körülmények alakulása folytán, igaz, hogy nem sokszor többet megengedtettem magunknak, mint a mennyi szabad lett volna, már akkor furdalt a lelkiismeret, mert éreztem, tudtam, hogy ennek a lángnak nem szabad tovább fejlődni. Mert lássa, az az asszony, kivel én végig életem az életet, lángoló szerelmem árán lesz a feleségem, és nem mint asszony mellett fogok hozzá szokni . . . És én magát így nem szerettem . . . Ezért ra-

gadtam meg tehát az alkalmat, mikor a mérnök feltűnt a láthatáron, hogy a csalódott szerelmes ürügye alatt visszavonulhassak . . .

És annyit elismerhet rólam, hogy ha elválásunk a szakítás színezetét viseli is magán, én látszom legyőzöttnék, vagy mondjuk kikoszoróztak és mentve vagyok attól, hogy e miatt — szemrehányásokat lehetne nekem tenni.

— Igaza van!

— Hanem Miczike most maga feleljen nekem egy kérdésemre, amelyikre még nem adott választ.

— A mérnök?

— Igen!

— Hát megkérte a kezemet, de még nem mondtunk biztosat.

— Fogadjon el akkor tőlem egy jó tanácsot! Menjen hozzá feleségül. Jó ember, jó dolga lesz mellette, és biztos lehet róla, hogy nagyon szereti magát.

— Köszönöm a tanácsát, majd csak elintézzük azt mi magunk is . . . Hát maga? . . .

— Én? . . . Tudja már én is megtaláltam azt a szép barna leányt, akit lángoló szerelmemmel akarok feleségemmé tenni, hogy együtt átélvén az életet, támaszom vigasztalóm, öröngyalom lehessen.

. . . Másnap aztán váratlanul eltűnt Hegyi Tófűredről.

fogja folytatni küzdelmét a Bécsből ideküldött áruló magyarokkal szemben is.

Az elnök az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után

Tisza István gróf miniszterelnök: Egyes strohmanok akarják uralni a Házat. Ilyenekkel nem érdemes szóba sem állni.

Tisza párhuzamos ülésekre vonatkozó indítványára Kossuth Ferencz kijelenti, hogy nem vesz részt a szavazásban. (Az ellenzék zajosan éljenez.) A teremben a függetlenségi képviselők — élükön Rakovszky Istvánnal — a Kossuth-nótát énekelik nagy lelkesedéssel.

Az ülés vége 2 órákor.

Nagy botrány a képviselőházban.

Érk. éjjel fél 1 órákor.

Délután 4 órákor *Jakabffy* elnök megnyitja az ülést.

Lengyel indítványozza, hogy az előző ülés jegyzőkönyvét olvassák fel.

A jegyzőkönyv felolvasása után az ellenzéken azzal vádolják a kormánypárti jegyzőt, hogy meghamisította a jegyzőkönyvet.

Apponyi Albert gr. emelkedett szólásra, gyönyörű beszédében kijelenti, hogy Dániel Ernő báró határozati javaslata ellen a végsőkig Őzdeni fog, mert azzal a szólásszabadságot akarják korlátozni.

Apponyi beszéde után szünet volt.

Zárt ülés.

Tisza István: Mindezek után le kell a konzekvenciát vonnunk s végezni az akadékoskodókkal. (Éljenezés a jobb oldalon.) Felkiáltások; *Tisza* egy örült kocsis.

Tisza: Kossuth és Deák vajjon csináltak-e technikai obstrukciót? Ugye nem.

Felkiáltás: Hogy meri a szájára venni azoknak a nevét. Ha hallának megfordulnának a sirjukban.

Tisza István gróf: Leáldozott a magyar parlamentarizmus napja. (Oriási Zaj.)

Felkiáltások a jobboldalon: Rakovszky Luegernak éljenezzen, ne a magyar ellenzéknek. (Nagy zaj.)

Tisza István gróf: Sajnos, a magyar országgyűlés az osztrák országgyűlés példáját akarja követni. Leszáll az ellenzék az osztrákokhoz és azok után megy. Magyarország nemsokára Ausztria sorsára jut.

Az igazi nemzeti politika megfizethetetlen kincs az országra nézve.

Az ellenzék vásári komédiát csinál az országgyűlésből. Pedig ezzel nem érnek el semmit. Csak akkor leszünk nagyok, ha a parlament a hazafias érvek és ellenérvek küzdőtere lesz, nem pedig vásárcsarnok.

Gajári Géza: Szavazzunk! Az egész jobboldal: szavazzunk!

Nyílt ülés.

Rákosi Viktor ellenzéki jegyző az ellenzék nagy lármája között az elnöki emelvényre rohan, hogy átadja az elnöknek az ellenzék zárt ülést kérő ívét.

Perczel elnök kitépte *Rákosi* kezéből az ívet és darabokra tépte. (Oriási nagy láрма és izgalom.) *Rákosi* a történetek után az elnöknek rohan — hogy megüsse, de a terem biztos feltartóztatta őt.

Rákosi erre egy tintatartót kapott fel s az elnökhöz vágta. A tintartó az elnök lábát érte.

Justh egy széket dobott az elnök felé, de az előadószeleknél már leesett. *Dra-kulics* revolverrel a kezében ront az elnöki emelvény felé.

Tisza István a nagy kavarodásban az elnöki emelvényre rohan s átad az elnöknek egy zárt levelet. Az elnök először fel se bontotta a levelet, de később mikor egy kissé magához tért, felszakította a borítékot. (Oriási láрма, üvöltés és padverés az ellenzéken. A jobb oldal éljenez.) Ekkor háromnegyed 10 óra volt.

Mikor már eszmélni kezdtek a nagy botrányból *Rákosi vérző ujjal jött le párthívei közé. Egy bicskával szurták meg az ujját. De hogy ki, azt nem tudja.*

Rákosi Viktor feláll a padra.

Halljuk *Rákosit*! — kiált az ellenzék.

Rákosi Viktor: III. Napoleon óta nem követtek el ilyen erőszakot, mint most. Ilyen fejtelenség még nem volt a magyar képviselőházban. Az elnök labbal tiporja a törvényeket és házszabályokat. Csak a kormány zsoldosa.

Válaszszunk magunknak elnököt s eskünkkel fogadjuk, hogy a mostani elnökséget semmibe sem vesszük s nem engedelmessékedünk neki. Elnökül *Barabás* Bélát ajánlja. Éljen *Barabás Béla*!

Barabás Béla kijelenti, hogy nem fogadhatja el az elnökséget, de fogadja, hogy az erőszakkal szemben daczolni fog.

Erre száz kéz emelkedik a levegőbe s a függetlenségi képviselők egyhangú lelkesedéssel megesküdtek arra, hogy az elnökséggel és a törvénytípással szemben daczolni fognak.

Elnök — míg a zaj tartott — *Dániel Ernő báró indítványát megszávtatta.*

Felkiáltások: Fogjátok le a gazembe-keket.

Kossuth Ferencz kijelenti, hogy az erőszakkal szemben a legnagyobb erővel küzdeni fognak.

A keletázsiai háború.

A hulli eset.

Hull, nov. 18. A kereskedelmi tanács vizsgálata során ma Gull, az egyik halászbárka kormányosa, úgy mint az eddig kihallgatott tanuk, azt vallotta, hogy nem volt japán hajó a halászbárkák között. Az orosz hadihajók a Gulltól két-három hajóhossznyira állottak meg és csak azután tüzeltek. Ez a tengerész még azt vallja, hogy a mint oldalt kinézett a hajóból, látott egy hajót, amelynek minden világossága ki volt oltva. Először torpedónaszádnak tartotta, de később kitűnt, hogy az Alfa misszióshajó volt. Az orosz kormány képviselő ama kérdésére, hogy biztosan tudja-e, hogy ez misszióshajó, azt felelte a tanu, hogy biztosan nem tudja, de torpedónaszád nem volt.

London, nov. 18. A Reuter-ügynökségnek jelentik Pétervárról mai kelettel: Az angol nagykövetségnél, valamint az orosz külügyi hivatalnál történt tudakozás igazolja, hogy az angol-orosz egyezség a Doggerbank-ügyben még barátságos szellemben folytatott tárgyalás alatt van és nincs ok az aggodalomra, hogy ne jönne létre kölcsönösen kielégítő megoldás. A külügyi hivatalban ma délután kijelentették, hogy a kérdésben nincs véleményeltérés a külügyminiszterium és az admirális között. Mind a kettő elfoglalta elvben az angol terve-

zetet és nem igaz az az állítás, hogy a megegyezést elutasították vagy a tárgyalásokat beszüntették. Nagy fontosságot adnak azonban a javaslatba hozott szövegváltoztatásoknak. Azt nem hagyják helyben, hogy az érdekelt orosz tisztek megrovása összhangban áll a bizottsági vizsgálat szellemével, a mint azt felfogják. Kiemelendő, hogy Lansdowne külügyminiszter guildhalli beszédében a felelős tisztek megrovásának fokára vonatkozólag használt szavait bizonyos körökben a büntetés megadott fokának fogták fel és innen eredt a félreértés és a nagy lehangoltság. A *Novoje Vremja* ma vizs-zatér e tárgyra és egymás mellé állítja Lansdowne nyilatkozatát és annak orosz fordítását.

Minden csendes.

London, november 18. A Reuter-ügynökségnek az orosz nyugati hadseregnél lévő tudósítója jelenti Mukdenből tegnaptól: Négy napja nem történt nem ágyu, sem puskalövés. A japánok a jobb orosz hadsereg és az orosz közép előtt tömörülnek. Az oroszok állásaikat nagy mértékben megerősítették. A keleti orosz hadseregnél lévő Reuter-tudósító jelenti mai kelettel: Skridlov tengernagy a múlt éjjel visszatért Vladivosztokba. Kuropatkin az esetre, ha a helyzet még egy ideig csendes marad, meg akarja látogatni Vladivosztokot.

Port-Arthurnál.

London, november 18. A Daily Telegraph jelenti Csifuból 17-éről: 50 főnyi csapatok éjjelenként megrohanják a járőröket és kézi-gránátokat szórnak a japánok árkaiba. Az oroszok napi vesztesége 70 ember, a japánoké még több.

London, november 18. A Standard jelenti Tiencsinből: Port-Arthurt 12-én ismét lövöldöztek. Heves küzdelem volt, melynek során a japánok, bár súlyos veszteségekkel lassan, de mégis előrehaladnak. Kuropatkin tábornok úgy jelenti Karbinból, nagy megerősítéseket kapott, nehéz ágyúkkal.

Mukden sorsa.

London, november 18. A japánok átkeltek a Sahón és megkerülő mozdulatokat tettek oly célból, hogy az oroszok jobb szárnyát megkerüljék. Pétervárról azt hiszik, hogy Mukden sorsa a most küszöbön álló harcoktól fog függni.

Tokió, november 18. Hire jár, hogy a mikádó Oyama tábornagynak táviratot intézett, hogy még a szigorú tél beállta előtt igyekezék döntő csatát kezdeni az oroszokkal.

UJDONSÁGOK.

Erzsébet napja.

Ma van Erzsébet napja. Hazánk egykori jószágos királynéjának a névünnepe, Erzsébet napját az egész ország kegyelettel üli meg, különösen az iskolák.

Városunkban is az összes iskolák rendeznek Erzsébet ünnepélyeket, melyeknek műsora a következő:

A nagyváradai premontrei rendi katolikus főgimnázium délelőtt 10 órákor az intézet disztermében Erzsébet emlék-ünnepet rendez, melynek sorrendje a következő:

1. „Álmodozás.” Schumanntól. Vonós quintett.
2. Emlékbeszéd, tartja Sarneczky Gellért főgymn. tanár.
3. Erzsébet-gyászdal. Béleznaytól. Éneklő a főgymn. vegyes énekkara.
4. A királyné álma. Pósa Lajostól. Szavalja Grósz Ernő, VIII. o. t.
5. Elegia. Várad Aladártól. Előadja a teljes zenekar.

A felsőbb leányiskola ünnepélye 19 óra délelőtt 11 órákor lesz a polgári fiúiskola disztermében a következő műsorról:

1. Hymusz. Erkel Ferencztől, éneklő a polg. l. isk. énekkar.

2. Megnyitó beszéd.

3. Cziprus lombok Nagyasszonyunk ravatalára. Lampért Gézáttól. Előadja: Kemper Magda, Leipnik Erzsi, Markovics Sári, Ragány Ilonka 1. oszt. és Róth Anna 2. oszt. tanuló.

4. Megdicsőült nagy királynénk. Torkos Lászlótól, zenésítette Belezny Antal. Énekliz az énekkar.

5. Erzsébet. Endrődy Sándortól. Szavalja: Kiss Mariska 2. o. tan.

6. Erzsébet királynénk élete, felolvassa: Papp Eszter 4. oszt. tan.

7. Erzsébet királyné. Minke Bélától, szavalja Sütő Matild 3. o. t.

8. Hullassatok könnyet. Kozári Józseftől, zenésítette: Belezny Antal, énekliz az énekkar.

9. Erzsébet. Ábrányi Emiltől, szavalja Vég Erzsébet 4. o. tan.

10. Részlet Erzsébet és Hungáriá-ból, Graill Erzsébetől, szavalja Váradi 3. oszt. tan.

11. Szózat. Egressi Bénitől, énekliz az énekkar.

A Nagy-Váradi Felső Kereskedelmi Iskola Széchenyi Önképzőköre délután 3 órakor az intézet dísztermében Erzsébet királyné emlékére ünnepélyt rendez a következő műsossal:

1. Himnusz. énekliz az ifjúság.

2. Erzsébet királyné. Sas Edétől. Szavalja: Guttman Sándor felső oszt. tan.

3. Emlékezés Erzsébet királynéról. Unnapi beszéd. Tartja: Vékony Miklós felső oszt. tan.

4. Királyné és a virágok. Sas Edétől. Szav. Reményi Andor alsó oszt. tan.

5. Szózat. Énekliz az ifjúság.

A rezidenczia új kapuzata.

A rezidencziának új rácskapuja a napokban nagyjában elkészült. A két barokk-kőbálvány, részben fehér terméskőből, a gazdag díszítéstü vert vas-rácskapuval igen impozáns látványt nyújt már most is. A két kőbálvány fölött egy díszes diadalív emelkedik vert vasból, melynek ormán kereszt, a kereszt alatt I. H. S. látható. A diadalív közepéről fog az ívlámpa aláfüggeni.

A diadalív alatt van a kapu. Két oldalt a kőbálványokon belül van két mozdulatlan rácsrészlet, s ezek között a két kapuzárny.

Az egész rácszat francia barokk stílusban készült; formái rajzai emlékeztetnek a gyönyörű rouen-i apátsági templom szentélyének csudaszép vasrácszatára, mely XIV. Lajos, a napkirály uralkodása alatt, az ő stílusában készült a (a híres Louis quatorze-stílus.)

A kapurácszatot tavasszal fogják befesteni és megaranyozni, s akkor a nagyváradi 1. sz. püspöki rezidenczia még impozánsabb, ünnepélyesebb hatást fog gyakorolni a szemlélőre.

Csak akkor ismét ne engedné a Káptalan-sort porban fulladozni városunk gazdája, mint a kerítés festése idején! Azt a port most is őrzi a szép új kerítés, s őrzeni fogja addig amíg újra be nem festik, a város nagyobb dícsőségére.

A főmérnök ur még a Vitéz-utca után se akar bennünket valamelyes burkolattal megörvendeztetni.

Ha Bárádon lagnánk, betonon járnánk; Nagyváradon sárban vagy porban kell fetrengeünk. Most épen ismét porban.

* **A polgármester itthon.** Rimler Károly polgármester városi ügyekben csütörtökön a fővárosban időzött s tegnap visszaérkezett Nagyváradra.

* **Előkészületek a városatya választásokra.** A városatya választásokra most már megindultak a választási mozgalmak. A 48-as párt már kiküldötte az albizottságokat, amelyek

városrészek szerint tanácskoznak a jelölések iránt. A szabadalvópárt pedig ma, szombaton délután a kereskedelmi csarnok termében tart értekezletet a városatya választások tárgyában.

* **Inségesek Bihar vármegyében.** A fenyegető inség veszedelmének enyhítésére dr. *Miskolczy Ferencz* alispán akciót indított s felhívta a főszolgabírókat, hogy a nép anyagi viszonyairól s megélhetési körülményeiről részletes jelentést tegyenek. Most érkeznek be ezek a jelentések. A vármegye nyugati és északi részén levő járásokban nincsen szükség semmiféle inség akcióra, de az oláhság által lakott vidékeken bizony nagy nyomoruság van már is, hát még a tél közepén. A beéli járás főszolgabírója szomorú do'got jelent. A járás területén mintegy 600 inséges van, akik teljes nyomorban vannak, s még a legszükségesebb élelmiszerekkel sem rendelkeznek. Egyelőre családonként legalább egy-egy métermázsza tengeri volna szükség.

* **Nagy harczászati gyakorlat.** Az október elején a József ezredhez bevonult ujonczoknak meleg napjuk lesz ma, daczára a korszolyázó időjárásnak. Kis-Kér és Nagy-Kér környékén nagy harczászati gyakorlat lesz.

* **Kutba esett fiu.** Nagy József tizenkét éves fiu tegnap délelőtt vigyázatlansága folytán az atyja udvarában levő kutba esett, melybe belefullt. A házbeliiek már csak akkor vették észre az esetet, mikorra a fiu már halott volt. Mivel a fiu saját vigyázatlanságának lett az áldozata, az ügyészség kiadta a hulla eltemetéséhez szükséges engedélyt.

* **A hú arczkép.** Van városunkban egy ifju szobrász, a ki most általános elismerést arat pompás plakettjeivel és mellszobraival. Egy napon összetalálkozott a kávéházban valamelyik ambiciózus színészszel, a ki szerette volna (véleménye szerint) klasszikus vonásait a halhatatlanságnak, köznyelven szólva a gipsznek átadni. A szobrász készségek nyilatkozott a mintázásra.

— Aztán sokáig kell magamon túrni a gipszet? — kérdé szorongva a színész.

A szobrász arcán k'ján mosoly vonult át; — hát ennek ennyi fogalma van a mintázásról.

— Biz az eltart egy félóráig.

— No, Isten neki, a dícsőségért megszenvedek.

Ment aztán a mintázás a következőképen:

A színész urnak hajára jött agyag, az agyagra olaj. Akkor egy csomó jó hideg vízbe mártott gipszet vett elő a szobrász s úgy odacsapta a művész társ fejéhez, hogy csakugy lottyant bele. A gipsz kutya módon hideg volt, kezdett lassan összehuzogrodni összehuzva a lemintázandó alanynak bal képes felét. Erre már jajgatni kezdett:

— Te, talán a másik oldalon jobb volna meleg gipsz.

Megkapta azt is; jobb volt a hidegnél, mosolygósra vált tehát a művész arca. Hanem amint egészen bekenődött a feje gipszszel, kezdett a dolog kevésbé mulatságos lenni. Az orránál hagyott nyílason át lélt gzett ugyan, de az az összehuzódó gipsz veszedelmesen kinezta. Sem nem látott, sem nem hallott, de a dícsőséget nagyon megelégette. Szólani ellenben szintén nem tudott.

Mit volt mit tenni? Kapta magát s úgy elvágódott hosszában, mint egy zsák krumpli. Anynyit sem mondott, hogy papucs.

Erre a szobrászon volt a megijedés sora, Hamarosan leszedte a gipszet, óvatosan, hogy a két arcz lenyomata megmaradjon. Alig volt ezzel készen, az »elájult« színész felugrott s fürtjein a kálimpáló agyagkölönczökkel, nekiment a szobrásznak. Egy kis barátságos öklözés után megnézték a két lenyomatot.

Azért megint újabb öklözés kezdődött. Mert hát az egyik arcz mosolya csak megjárt. De a másik, a hideg gipszes savanyu volt, mintha a művész a kritikusan vagy a hitelezőjében gyönyörködne.

* **A tolvaj bünei.** Tegnap hírnkben említe t *Pap György* notorius aprómarha tolvajt, kit a rendőrség tegnapelőtt este fogott el, a tegnapi nap folyamán egész csomó tolvajlást ismert be és a rendőrség nyomozó ellenőrei még azon melegében rajta ütöttek orgazdán, kiknél a lopott holmi egy részét meg is találták. Papp György 11-ikén Ambrózi Márton nyugalmazott jegyző Kert-utca 16. számú lakásából a baramfi ólból 1 kappant, 4 csirkét, és 1 tyukot lopott. Zsákmányát egyenest Veres Balázs-utczán lakó Csonka Irén és Onucz Györgyné nevű napszámos asszonyokhoz, orgazdáihoz vitte, kik megvetették tőle zsákmányát. Utána való nap Váradvelenczén Mihályi Istvántól 12 tyukot lopott, melyeket Gyura Sándornénak adott el. Ugyanazon házban hol Mihályi tyukólját kifosztotta Mihók József kamaráját is feltörte, de az üres kamarából nem vihett el semmit. Rózsa-utca 4. sz. a. özv. Róth Éliásné kamarájába is bemászott, ahol a piaciárus ladtát feltörte és abból 15 kabátot lopott ki. Említésre érdemes, hogy ezen kamarához 6 kerítésen át juthatott be. A kerítések magasak; ám Papp György minden nehézség nélkül megmászta mind a hat kerítést és 15 kabátot elvivén, másnap a piacon valamenyit eladta. Legutóbbi látogatása özv. Weiman Jakabné Nagyvásártér 2. sz. a. padlásának szolt, ahonnét az összes fehérneműket ellopta és mindannyiát Gyura Sándornénak adta el. Ugy a notorius tolvaj, mint a három orgazdát biztos zár alatt vannak.

* **Vizbefult kis gyermek.** Özv. Vad Lajosné berekböszörményi lakos négy éves kis gyermekét tegnap délelőtt magára hagyta s dolgozni ment napszámba. A kis gyermek az udvarra ment játszani s játszás közben egy vizzeltelt gödörbe esett, melybe bele fulladt. A község előljárósága telefonon értesítette a nagyváradi kir. ügyészséget az esetről s az ügyészség szigorú vizsgálatot rendelt el annak a kiderítésére, hogy a gyermek haláláért kit terhel a felelősség.

* **Zsebtolvajlás.** Sors Sándor postatiszt neje zsebéből tegnap délelőtt a Szent László-terén vásárlás közben 8 korona 40 fillért tartalmazó pénzes erszényét valaki kilopta. — Nyomozás folyamatban.

x **Büvész és duet énekeloadás a körs-utczai Szabó-féle vendéglő éttermében.** Amelyen közreműködik *Lydon Carlo*, a helybeli elismert, 17 nyelvű mesterdalnok ő fens. József főherczeg által többször kintüntetett komikus, továbbá imitátor és táncművész. Különösen figyelemreméltó, *Forelli Henrik* ur, büvész és gondolatolvasó, amelyet volt már alkalmunk megtekinteni. Miután ma szombaton november 19-én harmadik előadását tartja bámulatos gyorsaság és ügyességével mindenkit bámulatba ejt. A műsorból különösen kiemelendők Jugessió hypnozusz nélkül. Az aranyeső vagy minden néző tallért kap. Utazás a lehetlenségen át, vagy egy eszme. Az ábrándok világából. Mély tisztelettel pártfogásért esedeznek *Forelli Henrik* és *Lydon Carlo* művészek Kezdeté 1/9 órakor. Ételekről és italokról gondoskodik *Szabó Gyula* vendéglős.

x **Ritka kedvező alkalom** kínálkozik igen tisztelt olvasóinknak, kézműáru szükségletét beszerezni. A közkedveltségnek örvendő s általános szoliditásáról s jó és finom áruiról elismert *Wallerstein Fülöp és fiai* cég más vállalat miatt hatóságilag engedélyezett végeladást csinál, s az egész raktár készletét, gyári áron alól kiárusítja. Saját érdekében felhívjuk ez uton is t. olvasóink figyelmét erre a ritka kedvező alkalomra.

IRODALOM.

Nevelő kézimunka.

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent *Augustin Imre* »Nevelő kézimunka« című munkája, mely az új tanításterv anyagát teljesen fölleli. Az első kötet *papiros- és*

lemez- (karton-) munkákat tartalmaz (ára 1 kor. 20 fill.); a második kötet *agyagmintázással és fém munkákkal* foglalkozik (ára 1 kor. 20 fill.) a harmadik kötet a *famunkát* és rovátkolófaragást tárgyalja (ára 1 kor. 20 fill.). Ezenkívül minden kötet az egyszerű tanszerek készítését is megmutatja. A három kötetben mintegy 800 ábra van. Megrendelhető a Szt.-István Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése (VII., Szentkirályi-utca 28. és IV., Kecskeméti-utca 2.). E valóban házagpótló művet szerző a következő sorokkal vezeti be: Egyes kulturálmokban fölkarolták a kézimunkát mert nagy gazdasági és szociális alapot, valamint mélyre ható pedagógiai célokat tulajdonítanak a tanítás ez ágának. Tanügyi kormányunk sok európai országot megelőzött azzal az intézkedésével, hogy úgy a tanítóképzők, mint a népiskolák számára kiadott új tantervekben fölvette a pedagógia e szép jövővel kecsegtető ágát is. Én már évek óta tanulmányozom e kérdést Beutaztam Európa mindamaz országait, hol a nevelő-kézimunka egyik-másik ágát tervszerűen űzik. A forrásnál szemléltem és tanultam. Tapasztaltam azt, hogy egyes országok csak egyes munkanemek iránt viseltek különösen előszeretettel s a követett uton nagyot is haladtak. — Mindazonáltal vakon nem követhetem ezeket, mert szem előtt kellett tartanom a nevelő célokat és elűtő viszonyainkat. — Vigyáznom kellett, hogy a fölvetett munkák megfeleljenek a magyar gyermek testi erejének és érdekkörének. Az első füzetbe fölvettem a papíros- és falemez- (karton-) munkákat, a második füzet az agyagmunkával foglalkozik, függelékül a gipszöntéssel és fém munkákkal, harmadik pedig a famunkákat tartalmazza függelékül a rovátkoló faragás elemeivel. Minden füzetbe a tanszerek készítését, az iskolai kézimunka koronáját is fölvettem. Természetes, hogy az előirt tananyagot nem kell minden körülmények között szószerint elvégezni. A gondolkodó tanító a helyi viszonyoknak és a szükségleteknek megfelelőleg itt-ott elhagy valamely munkát, melyet mással pótol vagy a melyet megváltoztat. Így fogunk a magyar népéletből vett tananyaghoz jutni. Ennek összeállítására nem egy ember, hanem az összes magyar tanítóság földadata. A három füzet csak útmutatást akart adni arra nézve, mily gyakorlatok, berendezések, szerszámok és mily anyag felel meg a gyermeknek és a pedagógia követelményeinek. A ki tudja, mily nehéz gyakorlati dolgokat elméletileg megvilágítani, az megérti, hogy néhol miért terjedelmesek és laposok leírásaim. Nekem főleg arra kellett törekednem, hogy részletesen és pontosan leírjam a készitendő tárgyat és hogy a munkást annak utánzására képesítsem. Utra bocsátom és a tanítók figyelmébe ajánlom műveimet, Dolgozzunk e téren, gyűjtsünk tapasztalatokat, melyek alapján idővel ezeknél jobb tanmeneteket állíthatunk össze.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Boccaccio, operett.
Vasárnap: Délután: Egyenlőség, fantázia
— Este: Svihákok, operett.

Boccaccio.

Az operett-irodalomnak ez a gyöngye megtöltötte a színházat csaknem teljesen. És a kik elmentek, nem csalódtak. A gyönyörű, örökké úde operett méltó előadásban került színre.

Pedig az est szerepváltozással kezdődött: Fiametta szerepébe Garzó Adél helyett *Vlassák* Vilma ugrott be. Nem látszott a beugrás mászon, mint a kissé szintelen, egyhangú játékon. Éneke azonban annál inkább elragadta a közönséget, mely viharos tapsokkal jutalmazta a szebbnél-szebb énekszámokat; főleg »Ha már enyém a szived« kezdetűnek volt nagy hatása. *Aradi* Arankánál a hanganyag gyöngébb, de

ezt az előadás, a játék művészete pótolta s így a czimszerep is teljes sikert aratott. Még egy beugrás volt: Beatricát *Vlassák* helyett *Czene* Stefi énekelte. Róssz csere, minden igyekezett daczára.

Horváth Kálmán *Pietrója* élénkségével, elevenségével sok derűtséget keltett, szintugy *Bérczi* és *Szathmáry* két kitűnő karrikatura-alakja. *Békefi*-nek a szép tenorhangja teljes erejével érvényesült. A sikerben osztoztak *Agnelly*, *Rédey*, *Pogány Janka*, sőt a kar is. Kifogástalanul mentek a szép karénekek, a mi a nezekarnak is érdeme.

Csak a virág lebecsátást kellene másképp beosztani. Nem valami sikerült dolog, mikor a virággal galvanizálják a már elhaló tapsokat s végre is az ünnepezt művésznő körül — csend marad. Kivált ha nem is érdemelte! —r.

Változás a szintársulatnál. Debreczeni hírek szerint *Klenovits* György, a nagyváradi szintársulat kiváló művésze, *Virágvasárnapján* megváltik a szintársulattól s *Makó* Lajos szintársulatához szerződött három évré. *Klenovits* Makó társulatánál mint rendező is fog szerepelni.

Boccaccio. Soupe nagyszerű operettéje megy ma este másodsor a Szigligeti színházban, ugyan azzal a szereposztással mint tegnap este, *Fiamettát* ma is *Vlassák* játssza.

A vasárnapi előadások. Vasárnap délután 3 órakor félhelyárak mellett *Barrier* *Az egyenlőség* kerül színre a színházban. — Este *Zihrer* gyönyörű zenéjű operettéje a *Svihákok* kerül színre. A főszerepeket: *Aradi* A. *Agnelly*, *Hidy*, *B. Koppán*, *Benkő*, *H. Czene* *Stefánia*, *Horváth*, *Békefi*. *Berczi*. *Bognár*, *Rédei*, *Tihanyi* játsszák.

Z E N E.

A nagyváradi „Harmonia“ Zeneegylet ma délután tartja főpróbáját a Fekete Sas nagytermében, hol disztagjait, érdeklődő pártoló tagjait és a sajtóképviseleit szívesen látja az igazgató választmány, egyszersmind közhírré teszi, hogy sikerült a vezetőségnek a közönség óhajának megfelelőleg új, elsőrangú helyeket beállítani. — A teremnek nagy részét foglalja el a 80 személyre készült emelvény, melyhez szükséges anyagot *Diósy Lajos* és *Füchsel Mór* urak bocsátották az egylet rendelkezésére.

Az egylet hangversenyének jövedelméből 5%-ot juttat a hírlapírók nyugdíjalapja javára, következő hangversenyének jövedelméből városunk jótékony célú intézményeit is részesíteni fogja, mert ennek a hangversenynek a jövedelmét a felülfizetésekkel együtt a beruházásokra és az előadás költségeire fordítja.

TÁVIRATOK.

A szerb trónbeszéd.

Belgrád. nov. 18. A lapok szóváteszik a trónbeszédet és meg vannak elégedve annak tartalmával. A Szamu Prava azt írja, hogy ez a trónbeszéd amaz események körébe tartozik, a melyek egy nép történelmi korszakát jelzik.

Még egy spanyol.

Tanger, nov. 17. Larachei jelentés szerint ott még egy spanyolt öltek meg.

Hóvihar Oroszországban.

Kiev. nov. 18. Tegnapi éjjel erős hóvihar volt, mely az odesszai, besszarábiai és grajevói vasutak nagy késedelmét okozta. Ma is tart a hóvihar.

REGÉNYCSARNOK.

Egy kis hazugságért.

Németből: **Nelly.**

15

Helyzete aránylag elég kedvező volt. A koporsó felső vége és a fal közt ugyanis végig, mindenütt szabad tér volt, a mi egy keskeny folyosóhoz hasonlított. Így, ha jól meghajlik kényelmetlenül ugyan, de mégis egészen a beszélgetők közelébe férközhetik, a nélkül, hogy észre vennék. Igaz ugyan, hogy a leányka a hidegtől fáradtságtól, izgatottságtól kimerülten egész testében remegett, de mégis sikerült a kísérlet. Semmi nesz sem árulta el közeledését; így a két jó madár egész gyanútlanul folytathatta tovább a tárgyalást, nem is gondolva, hogy kihallgatja valaki.

»Tehát mindent jól megértett Kend, Pietró! — így beszélt a komornik, miközben felkelt addigi ülőhelyéből. Tizenegy órakor pontosan a mély uton! Nem baj, ha várni kell is egy fél órát, vagy akár egy egészet is. Ez a kis várakozás bőségesen meg lesz jutalmazva.«

De biztos-e kelmed abban — kérdé az idegen éles hangja — hogy a pénz tényleg nála van?

»A mennyire csak ember biztos lehet! Hát miért volna szemem meg fülem, ha ennyit sem tudnék bizonyosan?«

»Jó, jó, — mosolygott hozzá ravaszul a másik — akkor elég nyugodt lehetek. Nagyon jó szeme meg füle van, azt már az előbbi alkalommal is tapasztaltam. Akkor 20,000 márka volt, most pedig, ha jól számít, 30 — 40,000. Elég szép kis összeg: egy jó időre elég lesz arra, hogy jól megéljünk belőle!«

»No, de keserűen kellett kiérdemelni — folytatta tovább a komornik. Öt esztendeje, hogy adom a hűséges szolgát, hajlongok alázatosan: valóságos térden csuszást visz az ember végbe, míg a gróf ur öméltóságának minden szeszélyét birka türelémmel viseli el. S mi a jutalom? Olyan kegyes leereszkedéssel bánik velem, mint a kuttyájával. De csak várj. Kegyes grótom! — Sima, barátságos képe erre egészen torzalakot vett fel. — Várj csak egy kissé: még az éjjel leszámolunk egymással! Egy kis emléket minden esetre fogsz kapni tőlem. A bosszu édes, nagyon édes!«

»Legyen ám kend is óvatos intette a másik. Ha meggyilkoljuk, az sokba találhat kerülni.«

»Semmi — válaszolt hidegvérrel *Jakab* — mi elég jól vagyunk álcozáva és mindent halotti csendben végzünk. Egy félóra kell csak, és titkos uton már a szobámban vagyok és nyugodtan alszom; tesztintén jól el rejtéd magadvalahol az erdő mély rejtekében. Ok pedig, minél tovább havernek majd lent a mély uton, annál jobb. Annak idején aztán majd találkozunk, a mint már megbeszéltük. De most már félre mert itt az ideje, hogy induljunk a kijelölt helyre.«

A csavargó is felkelt erre a szóra és két érdemes férfiú eltávozott a sírbolt bejáratán át, mely a várkastély udvarára nyílt. A világosság kialudt. Az ajtó nyílásának, csukódásának a zaja hallatszott, a mire aztán *Edit* egészen egyedül maradt a mély sötétségben, koporsók közt, a halál és a pusztulás helyén. Hideg borzadás járta át egész testét. Felkelt. de kezével támaszkodnia kellett, hogy össze ne roskadjon. Perczekig nem tudott gondolkodás módja egészen rendbe jönni, azután pedig annál nagyobb borzalommal állott előtte: *Egon* veszélyben van. Ezek ki akarják rabolni sőt meg is ölik. Tovább innen, mert őt meg kell menteni!

Arra nem gondolt, hogy a házban valakit felkeltsen, mert ez is időbe kerülné, csak kétségelmelkedést okozna. Arra sem tudott gondolni, hogy a maga életét is veszélyezteti. Előtte csak az volt, hogy neki, mint minden áldozatra, kész testvérnek, ki kell mennie, hogy vele találkozzék. Az a veszély, mely testvérét fenyegette, az a szeretet, mely lelkét hevítette, gondolatot, tervet adott neki, valamint erőt, hogy ezt meg is valósítsa.

Pár perc múlva, maga sem tudta volna megmondani, hogy jutott oda, már kint volt a park kapuja előtt, azután pedig a széles, már olyan sokszor megjárt hegyi úton. Azután örült futásnak eredt: futott versenyt a veszedelmel, melyet el akart hárítani, futott, elszánva magát élet halálra. Gyorsan futott karcsu alakja gyorsan mint az óz, mintha lába a földet sem érintené. A hideg északkeleti szél szétzilálta haját, az eső átázta ruháját meg könnyű házi cipőjét, tagjai dermedtek már a hidegben — de ő ezt mind észre sem vette. Csak előre, folyvást előre! De haj, olyan hamar ellankad a fiatal leányka ereje, a ki nincs hozzá szokva az ilyen megerőltetéshez. Siettében folyton növekvő erővel vert szíve, halántékában valóságos kalapáltak az erek. De még mindig nem jutott el a mély utra. De most már mégis közelebb van. Ott meredt felé már sötét bejáró. Még egy utolsó erőfeszítés, s ha megteszi céljánál van. Szédülten támaszkodott Edit egy fa törzséhez, s valóságos hörgés volt már lélegzétével. — De Istenem! még mindig nem vagyok céljánál, a veszély még nincs elhárulva. Ujra csak előre! Kezdte tehát ismét azt a rettenetes futást. Ujra kezdődött a küzdelem az akarat megfeszített ereje és a test erőtlensége közt.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonátözsde határidői.

Budapest, nov. 18.

Buza apr.-re	— — —	10.27
Buza okt.	— — —	8.78
Rozs apr.-re	— — —	7.96
Tengeri májusra 1905.	— —	7.60
Zab okt.-re	— — —	7.60
Repeze aug.-ra	— — —	11.20

Értéktözsde.

Budapest, nov. 18.

Oszrákhitelrészvény	— — —	10.15
Magyar hitelrészvény	— — —	786.—
Leszámi oló bank	— — —	463.—
Rimamurányi	— — —	530.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	644.—
Közuti vasut	— — —	584.—
Városi villam s vasut	— — —	344.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1904. nov. 18.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	118.75
Magyar koronajárdék 4%	— — —	98.75
Magyar koronajárdék 3 $\frac{1}{2}$ %	— — —	.89
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	98.—
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	— — —	20.7—
Tilza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	16.2
Osztrák járadék papirban	— — —	99.50
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	119.50
Osztrák korona járadék	— — —	99.75
1860. oszt. államsorjegyek	— — —	154.75
Osztrák magyar bankrészvény	— — —	16.30
Magyar hitelbank részvény	— — —	799.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	672.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	65.0—
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	19.06
Német birodalmi márka	— — —	117.55
London vista	— — —	23.950
Páris vista	— — —	95.30
20 márkás arany	— — —	23.50

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Árlejtési hirdetmény

Nagyvárad város részére 1905 évre szükséges 869 km. jég beszállításának biztosítása céljából f. évi december hó 1-ső napjának d. előtt 10 órakor a városház bizottsági termében nyilvános árlejtés fog tartatni. Ajánlatot szóval vagy írásban köbméterenkinti egységár felajánlása mellett lehet teüni,

mely egységárban a jég termelési, vágási, felrakási beszállítási, lerakási, bezúzási és beraktározási költségei is bentfoglaltatnak, úgy hogy vállalkozó a teljesen beraktározott jégért a köbméterenkinti egységárnál többet semmiféle címen nem követelhet a várostól.

Szöbeli ajánlattevők az árlejtési feltételeket annak elismerésével, hogy azokat ismerik s magukra nézve kötelezőknek elfogadják, az árlejtés megkezdése előtt aláírni kötelesek: zártajánlatot tevők pedig ezen körülményt ajánlatokban kötelesek világosan kitenni.

Bánatpénzül egyszáz korona teendő le, mely összeget szöbeli ajánlattevők az árlejtés megkezdése előtt kötelesek alulírott kezeihez lefizetni: zárt ajánlatot tevők részéről pedig az ajánlatához melléklendő.

Zárt ajánlatok csak a fent kitett határidőig adhatók be.

Az árlejtési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad 1904 évi november hó 17 én.

Kömlössy József,

tanácsnok, mint az árverési különdöttség elnöke.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Gyártelep: BÉKÉSCSABÁN. Gyári-

raktár: NAGYVÁRADON,

Fő-utca Guttman ház.

Saját készítésű elegáns asztalo és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag választékban, gyári árban.

Szolid, szabott árak!

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”

10-ik évtársulatába.

A «Polgári takaré- és segélyszövetkezet» 1905. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1907. év végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyerevény-osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg $\frac{1}{5}$ részét 6% os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr) beirattási díj fizetendő és egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait valamint mindazokat, kik az 1905. január 3-tól kezdődő 10-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti, üzlet-

helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1904. november hó.

A »Polgári takaré- és segélyszövetkezet« igazgatósága.

A 10 évtársulat befizetési napjai:

kedd délután . 3—5-ig.

szombat d. u. . 3—5-ig.

A szövetkezetnek ez időszertint 2000 tagja van.

mintegy 35000 üzletrészszel.

Ki

hirdetni akar

akár csak apróhirdetéssel is és pedig személyi képviselői, állás, vétel, eladás, haszonbér- és bérlet keresletekkel, előnyösen fordul

Mosse Rudolf

hirdetési irodájához

BUDAPEST.

IV., Ferenczlek-tere 3

(Távbeszélő 32—45.)

Ez által a hirdetőre több költség nem, ellenben egész sora az előnyöknek háramlik és pedig: díjtalan szaksz. tanács a hirdetés célszerű szövegezésére feltűnő kiállítására és a legalkalmasabb lapok választására nézve stb. Katalogus díjtalan

Olcsó kölcsön

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utca 2. sz. a. (Köröspart, Stiedl-féle ház, szemben a Rimanóczy szállodával)

bankbizományi és hitelforgalmi irodát

nyitottam. A pénzpiacz terén banktisztviselői és 12 éven át volt takart rékpénztári titkári állásomban nyert bő tapasztalatok, valamint előkelő bankok képviselője alapján:

1. leszámítottak váltókat;
2. folyó számlahitel nyújtatok;
3. Jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket (melyekben a tőke és kamat is benn foglaltatik) 10—50 évre a lehető legrovidebb idő alatt és legalacsonyabb kamatlább mellett minden előzetes díj és költség nélkül folyósítottatok;
4. régebbi tarozásokat olcsóbb kamatu kölcsönökkel cserélek fel.

Mindenféle kölcsön ügyletben szívesen állok rendelkezésére és minden díjazás nélkül szolgálak felvilágosítással, utbaigazítással délelőtt 9—12-ig. d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár.

Telefon 424 szám. 930.

HOFFER BERTALAN PAPLANGYÁRA.

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca, Adorján ház.

Minthogy más vállalat miatt

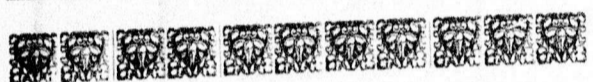
paplangyáramat feloszlatom,

a raktáron levő összes **KÉSZ PAPLANOK**, Cachmir kelmék, színes glottok, schiffonok, maradék kelmék stb, minden elfogadható áron elárusítatnak.

Berendezés és gépek olcsón eladók. **HOFFER BERTALAN**

Helyiség átadó.

paplangyára
Szilágyi Dezső-utca, (Adorján ház).

„Nagyváradí Hitelbank“

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamattal és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölcsonöket nyújt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozsu kölcsonöket bélyeg és

illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

937

Az igazgatóság.

Hatóságilag

engedélyezett

végeladás!

Más vállalat miatt helybeli **kézmű-, divatáru- és confectionó-**

(kész női- és gyermek-felöltök) üzletünket

feloszlattjuk s az árukat készpénz fizetés mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI

Bémer-tér, színházzal szemben.

Berendezés eladó.

Üzlethelyiség kiadó.